
Zabudnutý jazyk extázy

Extáza je jazyk, na ktorý človek úplne zabudol. Bol nútený zabudnúť; bol donútený zabudnúť. Spoločnosť je proti nej; civilizácia je proti nej. Spoločnosť veľmi veľa investovala do utrpenia. Závisí od utrpenia, živí sa utrpením, prežíva vďaka utrpeniu. Spoločnosť nie je pre ľudskú bytosť. Spoločnosť využíva ľudskú bytosť ako svoj prostriedok. Spoločnosť sa stala dôležitejšou ako ľudskosť. Kultúra, civilizácia, cirkev – to všetko sa stalo dôležitejším. Malo to byť určené pre človeka, ale teraz to neslúži človeku. Takmer zvrátili celý ten proces: teraz človek existuje pre ne.

Každé dieťa sa rodí extatické. Extáza je prirodzená. Nie je to niečo, čo sa prihodí len veľkým mudrcom. Je to niečo, čo si každý prináša na svet so sebou; každý s ňou prichádza. Je to najvnútornejšie jadro života. Je to súčasť bytia nažive. Život je extáza. Každé dieťa si ju prináša na svet, ale potom sa spoločnosť na dieťa vrhne, začne ničiť možnosť extázy, začne robiť dieťa nešťastným, začne ho podmieňovať.

Spoločnosť je neurotická a nemôže dovoliť, aby v nej existovali extatickí ľudia. Sú pre ňu nebezpeční. Pokúste sa pochopiť tento mechanizmus; potom bude všetko jednoduchšie. Extatického človeka nemôžete ovládať, je to nemožné. Môžete ovládať iba nešťastného človeka. Extatický

človek musí byť slobodný. Extáza je sloboda. Nemôžete ho zredukovať na otroka. Nemôžete ho tak ľahko zničiť; nemôžete ho presvedčiť, aby žil vo väzení. Rád by tancoval pod hviezdami a chcel by kráčať s vetrom a chcel by hovoriť so slnkom a s mesiacom. Bude potrebovať nekonečný priestor, bude chcieť niečo obrovské, nesmierne. Nenechá sa zväbiť k životu v tmavej cele. Nemôžete z neho urobiť otroka. Bude žiť svoj vlastný život a bude si robiť svoje. Pre spoločnosť je to veľký problém. Ak by bolo veľa extatických ľudí, spoločnosť by mala pocit, že sa rozpadá, že sa jej štruktúra už viac neudrží.

Títo extatickí ľudia budú rebeli. Pamätajte si, že nenazývam extatického človeka „revolucionárom“, ja ho nazývam „rebelom“. Revolucionárom je ten, kto síce chce zmeniť spoločnosť, ale chce ju nahradiť inou spoločnosťou. Rebel je ten, kto chce žiť ako jednotlivec a chcel by, aby vo svete neexistovala žiadna pevná spoločenská štruktúra. Rebelom je ten, kto nechce nahradiť túto spoločnosť inou – pretože všetky spoločnosti sa ukázali byť rovnaké. Kapitalistická, komunistická, fašistická a socialistická – všetky sú na jedno kopyto; nie je v tom veľký rozdiel. Spoločnosť

*Extáza je rebelská.
Nie je revolučná.*

je spoločnosť. Všetky cirkvi sa ukázali byť rovnaké – hinduistická, kresťanská, moslimská.

Keď štruktúra zosilnie, nechce, aby bol niekto extatický,

pretože extáza je proti štruktúre. Počúvajte a meditujte nad tým: extáza je proti štruktúre. Extáza je rebelská. Nie je revolučná.

Revolucionár je politik, rebel je zbožný. Revolucionár chce inú štruktúru, podľa svojej vlastnej túžby, vlastnej utópie, ale predsa len štruktúru. Chce byť pri moci. Chce byť utláčateľom, nie utláčaným; chce byť vykorisťovateľom, nie vykorisťovaným. Chce vládnuť, a nie byť ovládaný. Rebel je ten, kto nechce byť ovládaný, ale nechce ani vládnuť. Rebel je ten, kto nechce vo svete žiadne pravidlá. Rebel je anarchista. Rebel

dôveruje prírode, nie štruktúram, ktoré vytvoril človek. Verí, že ak prírode necháme na pokoji, všetko bude nádherné. Je to tak!

Taký šíry vesmír a funguje bez akéhokoľvek riadenia. Zvieratá, vtáky, stromy, všetko pokračuje bez akejkoľvek vlády. Načo človek potrebuje vládu? Niečo sa muselo pokaziť. Prečo je človek taký neurotický, že nedokáže žiť bez vládcov?

Teraz je to začarovaný kruh. Človek môže žiť bez vládcov, ale nikdy nedostal takú príležitosť – tí, čo vládnu, mu žiadnu príležitosť nedajú. Keď viete, že môžete žiť bez nich, kto by potom chcel, aby tam boli? Kto ich bude podporovať? V tejto chvíli podporujete svojich vlastných nepriateľov. Ďalej volíte svojich vlastných nepriateľov. Dvaja nepriatelia súperia o prezidentský post a vy si jedného vyberiete. Obaja sú rovnakí. Je to, akoby ste si mohli vybrať väzenie, do ktorého chcete ísť. A vy s radosťou hlasujete – ja by som chcel ísť do

Človek môže žiť bez vládcov, ale nikdy nedostal žiadnu príležitosť – vládcovia vám nedajú žiadnu príležitosť.

väzenia A alebo do väzenia B, pretože verím v republikánske väzenie, verím v demokratické väzenie. Obe sú väzenia. A keď raz podporíte odňatie slobody, to väzenie má svoje vlastné záujmy. Potom vám už nedovolí zakúsiť slobodu.

Takže od samotného detstva dieťa nemá dovolené zakúsiť slobodu, pretože keď raz vie, čo je to sloboda, potom to nebude schvaľovať, nebude robiť kompromisy – potom nebude ochotné žiť v žiadnej tmavej cele. Radšej by zomrelo, ako by niekomu dovolilo, aby ho zredukoval na otroka. Bude asertívne. Samozrejme, že nebude mať záujem získať moc nad inými ľuďmi. To sú neurotické tendencie, keď sa príliš zaujímate o získanie moci nad ľuďmi. To jednoducho ukazuje, že hlboko vnútri ste bezmocní a bojíte sa, že ak sa nestanete mocnými, iní vás premôžu.

Machiavelli tvrdí, že najlepšia obrana je útok. Najlepší spôsob obrany je zaútočiť ako prvý. Títo takzvaní politici na celom svete – na Východe, na Západe – sú všetci v hĺbke duše veľmi slabí ľudia, trpia menejcennosťou, boja sa, že ak sa nestanú politicky silnými, niekto ich zneužije, tak prečo radšej nezneužívať? Hlavne nebyť zneužitý. Vykoristovaný aj vykorisťovateľ sa obaja plavia na tej istej lodi – a obaja tej lodi pomáhajú, chránia ju.

Keď dieťa spozná chuť slobody, nikdy sa nestane súčasťou žiadnej spoločnosti, žiadnej cirkvi, žiadneho klubu ani žiadnej politickej strany. Zostane jednotlivcom, zostane slobodné a bude okolo seba šíriť pulzy slobody. Jeho bytie sa stane dverami ku slobode.

Dieťaťu nie je dovolené okúsiť slobodu. Ak sa dieťa opýta matky: „Mami, môžem ísť von? Slnko je nádherné a vzduch je veľmi svieži, chcem behať okolo bloku,“ okamžite – nutkavo, kompulzívne – matka zareaguje: „Nie!“ Dieťa nežiadalo priveľa. Chcelo ísť von na ran-

*Keď dieťa spozná
chuť slobody, nikdy sa
nestane súčasťou žiadnej
spoločnosti, žiadnej cirkvi,
žiadneho klubu ani žiadnej
politickej strany.*

né slnko, na svieži vzduch, chcelo si užiť slnečné svetlo a vzduch a spoločnosť stromov – nič nežiadalo –, ale matka kompulzívne, z akéhosi hlbokého nutkania, povie nie. Sotva začujete matku hovoriť áno a sotva nájdete otca, ktorý hovorí áno. Ak aj povedia áno,

hovorja to veľmi neochotne. Ak aj povedia áno, dávajú dieťaťu pocítiť, že je vinné, že ich do toho núti, že robí niečo zlé.

Vždy, keď sa dieťa cíti šťastné, čokoľvek robí, nájde sa niekto, kto určite príde a povie: „Nerob to!“ Dieťa časom pochopí: „Čokoľvek, pri čom sa cítim šťastne, je nesprávne.“ A, samozrejme, nikdy sa ne- cíti byť šťastné, keď robí to, čo mu radia iní, aby to robilo, pretože to

nie je tá spontánna túžba v ňom. A tak pochopí, že byť nešťastný je správne a byť šťastný je nesprávne. A to sa stane hlboko zakorenenou asociáciou.

Ak chce rozobrať hodiny a pozrieť sa do ich vnútra, celá rodina naňho skočí: „Prestaň! Zničíš tie hodiny. To sa nemá.“ Ono iba nazeralo do vnútra hodínok, bola to vedecká zvedavosť. Chcelo zistiť, čo spôsobuje, že tikajú. Bolo to úplne v poriadku. A hodiny nie sú také cenné ako jeho zvedavosť, ako jeho zvedavá myseľ. Hodiny sú bezcenné – aj keby sa zničili, nič nie je zničené, ale keď sa zničí zvedavá myseľ, zničí sa veľa; potom už nikdy nebude pátrať po pravde.

Alebo je krásna noc, obloha je plná hviezd a dieťa chce sedieť vonku, ale je čas ísť spať. Vôbec necíti ospalosť; je bdelé, veľmi, veľmi bdelé. Dieťa je zmätené. Ráno, keď sa mu chce spať, všetci naliehajú: „Vstávaj!“ Keď si to užívalo, keď bolo také krásne byť v posteli, keď sa chcelo obrátiť na druhý bok a ešte si trochu pospať, vtedy boli všetci proti: „Vstaň! Je čas vstávať.“ Teraz je úplne bdelé a chce sa tešiť z hviezd. Je to veľmi poetické, táto chvíľa je veľmi romantická. Je nadšené. Ako môže ísť spať v takomto vzrušení? Je také vzrušené, že chce spievať a tancovať, ale oni ho nútia ísť spať: „Je deväť hodín. Je čas ísť do postele.“

Teraz bolo šťastné, že nespí, ale nútia ho ísť spať. Keď sa hrá, nútia ho sadnúť si k stolu a jesť. Nie je hladné. Keď je hladné, matka hovorí: „Ešte nie je čas.“ Týmto spôsobom pokračujeme v ničení všetkých príležitostí byť v extáze, všetkých možností byť šťastný, plný radosti, nadšený. Čokoľvek, pri čom sa dieťa cíti spontánne šťastné, sa zdá byť nesprávne a to, keď sa tak vôbec necíti, sa zdá byť správne.

V škole pred triedou zrazu začne spievať vták a dieťa, samozrejme, nasmeruje pozornosť na vtáka – nie na učiteľa matematiky, ktorý stojí pri tabuli so svojou škaredou kriedou. Učiteľ je však mocnejší, má väčšiu politickú moc ako vták. Samozrejme, vták nemá žiadnu moc, ale má

svoju krásu. Vták priťahuje dieťa bez toho, aby mu búchal po hlave: „Dávaj pozor! Sústreď sa na mňa!“ Nie – jednoducho, spontánne, prirodzene, vedomie dieťaťa začne prúdiť von oknom. Odchádza k vtákovi. Jeho srdce je tam, ale musí sa pozerieť na tabuľu. Nie je na čo sa pozerieť, ale musí to predstierať.

Byť šťastný je zlé. Ak naďabí na šťastie, začne sa dieťa báť, že sa niečo pokazí. Ak sa dieťa hrá s vlastným telom, je to zlé. Ak sa dieťa hrá s vlastnými pohlavnými orgánmi, je to zlé. A to je jeden z najvzrušujúcejších okamihov v živote dieťaťa. Užíva si svoje telo; je to vzrušujúce. Ale to vzrušenie sa musí prerušiť, všetko potešenie sa musí zničiť. Je to neurotické, ale spoločnosť je neurotická.

To isté urobili ich rodičom ich rodičia; oni robia to isté svojim deťom. Takto jedna generácia pokračuje v ničení tej nasledujúcej. Takto si prenášame neurózu z jednej generácie na druhú. Celá zem sa stala blázincom. Zdá sa, že nikto nevie, čo je to extáza. Je stratená. Vytvárali sa bariéry za bariérami.

Každý deň tu vidíme, že keď ľudia začnú meditovať a začnú pociťovať náhly vzostup energie a začnú byť šťastní, okamžite za mnou prídu a hovoria: „Deje sa niečo veľmi zvláštne. Cítim sa šťastne a zároveň mám pocit viny, bezdôvodne.“ Pocit viny? Aj oni sú zmätení. Prečo by sa mal človek cítiť vinný? Vedia, že o nič nejde – neurobili nič zlé. Odkiaľ sa berie táto vina? Pochádza z toho hlboko zakoreneneho podmienovania, že radosť je zlá. Byť smutný je v poriadku, ale byť šťastný nie je dovolené.

Kedysi som žil v jednom meste. Policajný komisár bol mojím priateľom; priatelili sme sa od čias vysokoškolských štúdií. Chodieval za mnou a hovorieval: „Som taký nešťastný. Pomôž mi dostať sa z toho.“ Hovoril som mu: „Hovoriš o tom, že sa z toho chceš dostať, ale nezdá sa mi, že by si sa z toho naozaj chcel dostať. V prvom rade, prečo si sa rozhodol

pracovať na tomto policajnom oddelení? Musíš byť nešťastný a chceš, aby aj ostatní boli nešťastní.“

Jedného dňa som požiadal troch zo svojich žiakov, aby sa prešli po meste, tancovali v rôznych štvrtiach a boli šťastní. Pýtali sa: „Prečo?“ Odvetil som: „Jednoducho choďte.“ Samozrejme, do hodiny ich zatkla polícia. Zavolať som policajnému komisárovi a hovorím: „Prečo ste zatkli týchto mojich ľudí?“

Odpovedal: „Títo ľudia sú zrejme šialení.“

Spýtal som sa ho: „Urobili niečo zlé? Ublížili niekomu?“

Odvetil: „Nie, nič. Naozaj nič zlé neurobili.“

„Tak prečo ste ich zatkli?“

Povedal: „Ale veď tancovali na ulici! A smiali sa.“

„Ale ak nikomu neurobili nič zlé, prečo by ste mali zasahovať? Prečo by ste mali do toho vstupovať? Nikoho nenapadli, nevstúpili na cudzí pozemok. Iba tancovali. Sú to nevinní ľudia, ktorí sa smejú.“

Odvetil: „Máš pravdu, ale je to nebezpečné.“

„Prečo je to nebezpečné? Byť šťastný je nebezpečné? Byť v extáze je nebezpečné?“

Pochopil to; okamžite ich prepustil. Pribehol ku mne a povedal: „Možno máš pravdu. Nedokážem si dovoliť byť šťastný a nemôžem dovoliť, aby bol šťastný niekto iný.“

Takí sú vaši politici; takí sú vaši policajní komisári; vaši sudcovia. Poroty, vaši vodcovia, vaši takzvaní svätí, vaši kňazi, vaši pápeži – to sú tí ľudia. Títo všetci majú veľký záujem na vašom utrpení. Sú závislí od vášho nešťastia. Ak ste nešťastní, sú šťastní.

Iba nešťastný človek sa pôjde modliť do chrámu. Pôjde šťastný človek do chrámu? Prečo by tam šiel? Šťastný človek je taký šťastný, že vníma

*Iba nešťastný človek sa
pôjde modliť do chrámu.*

Boha všade! Práve o tom je šťastie. Je taký extaticky zamilovaný do existencie, že kamkoľvek sa pozrie, vidí Boha. Všade je jeho chrám. A kdekoľvek sa skloní, zrazu sa ocitne pri Božích nohách, nevníma nič iné. Jeho bázeň, jeho úcta, nemusia byť také obmedzené, aby musel ísť do hinduistického chrámu alebo do kresťanského kostola. To je hlúpe, nemá to zmysel. Jedine nešťastní ľudia, ktorí nedokážu vidieť Boha, ktorí nedokážu vnímať Boha v rozkvitnutom kvete, ktorí ho nevidia v spievajúcom vtákovi, ktorí nevidia Boha v psychedelickej dúhe, ktorí nevidia Boha vo vznášajúcich sa oblakoch, ktorí nevidia Boha v riekach a v oceáne, ktorí nevidia Boha v nádherných očiach dieťaťa, len tí idú do kostola, do mešity, do chrámu, idú za kňazom a pýtajú sa: „Kde je Boh? Prosím, ukáž nám ho.“

Iba nešťastných ľudí si môžu získať náboženstvá. Áno, Bertrand Russell mal takmer pravdu, keď povedal, že ak sa jedného dňa svet stane šťastným, náboženstvo zmizne. Hovorím *takmer* pravdu, na deväťdesiatdeväť percent. Nemôžem povedať, že na sto percent, pretože viem o inom type náboženstva, o ktorom Bertrand Russell nevie. Áno, tieto náboženstvá zaniknú – má pravdu, pokiaľ ide o náboženstvá: hinduistické, kresťanské, moslimské, džinistické, budhistické, tieto zaniknú, určite sa vytratia. Ak sa svet stane šťastným, musia zmiznúť, pretože koho by už potom zaujímali? Ale má pravdu iba na deväťdesiatdeväť percent; pretože v tom jednom percente sa mylí. A to jedno percento je dôležitejšie ako tých deväťdesiatdeväť percent, pretože existuje iný typ náboženstva, PRAVÉ náboženstvo – extatické náboženstvo, náboženstvo, ktoré nemá meno, náboženstvo, ktoré nemá žiadny kódex, nijakú Bibliu, žiadny Korán, nijaké Vedy, náboženstvo, ktoré nemá sväté písmo, žiadne prívlastky, iba náboženstvo tanca, náboženstvo lásky, náboženstvo úcty, náboženstvo dobrodenia, *čisté* náboženstvo – to sa vo svete objaví, keď ľudia budú šťastní.